

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Wat weten ouders over de patiëntenrechten van kinderen? patiëntenrechten van minderjarigen relevant voor medische besluitvorming

Gallant, C. D.; Toelen, J.; Sluiter-Post, J.; Coninck, D. De; Hendriks, A. C.; Doorm, M. P. Sombroek-van; ... ; Winter, J. P. de

Citation

Gallant, C. D., Toelen, J., Sluiter-Post, J., Coninck, D. D., Hendriks, A. C., Doorm, M. P. S. - van, ... Winter, J. P. de. (2023). Wat weten ouders over de patiëntenrechten van kinderen?: patiëntenrechten van minderjarigen relevant voor medische besluitvorming. *Nederlands Tijdschrift Voor Geneeskunde*, 167. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3775269>

Version: Publisher's Version

License: [Licensed under Article 25fa Copyright Act/Law \(Amendment Taverne\)](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3775269>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

DISCLAIMER

Onafhankelijke informatie is niet gratis. Het NTvG investeert veel geld om het hoge niveau van haar artikelen te waarborgen, door een proces van peer-review en redactievoering. Het NTvG kan alleen bestaan als er voldoende betaalde abonnementen zijn. Het is niet de bedoeling dat onze artikelen worden verspreid zonder betaling. Wij rekenen op uw medewerking.

Wat weten ouders over de patiëntenrechten van kinderen?

Patiëntenrechten van minderjarigen relevant voor medische besluitvorming

Charely D. Gallant, Jaan Toelen, Judith Sluiter-Post, David De Coninck, Aart C. Hendriks, Mirjam P. Sombroek-van Doorm, Shelley van der Veek, Martine C. de Vries en J. Peter de Winter

In dit onderzoek hebben wij gekeken naar het kennisniveau van ouders met betrekking tot de patiëntenrechten van hun minderjarige kinderen, met name waar het gaat om medische besluitvorming. De volledige versie van deze publicatie is hier beschikbaar als supplement.

Methode

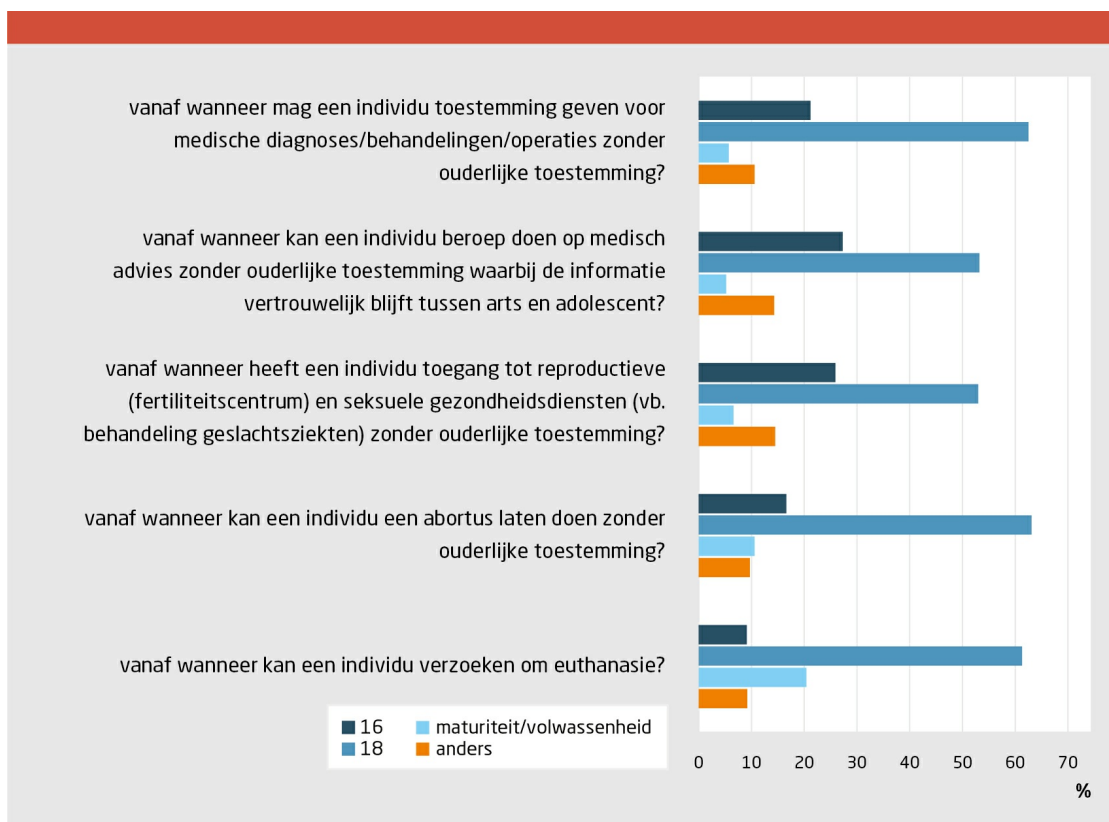
Om de kennis van ouders te evalueren voerden we een vragenlijstonderzoek uit. De vragenlijst bestond uit 5 onderwerpen, namelijk: medische diagnostiek en behandeling, medisch advies, reproductieve en seksuele gezondheidsdiensten, abortus en euthanasie. Per onderwerp keken we hoeveel procent van de ouders op de hoogte was van de rechten van de minderjarigen. De vragenlijst is ingevuld door 1010 ouders in de leeftijd tussen 35 en 55 jaar, met minimaal één kind. Per vraag berekenden we percentages en gemiddelden.

Resultaten

Het percentage ouders dat op de hoogte was van het wettelijk kader dat geldt voor minderjarigen (het 'op leeftijd gebaseerde kader'), varieert per onderwerp. Zo wist 27,3% van de ouders ($n = 276/1010$) dat minderjarigen vanaf de leeftijd van 16 jaar een beroep mogen doen op medisch advies zonder ouderlijke toestemming, terwijl 9,1% van de ouders ($n = 92/1010$) wist dat minderjarigen vanaf deze leeftijd ook zonder ouderlijke toestemming een verzoek mogen doen voor euthanasie.

Beschouwing

Het gebrek aan kennis bij ouders over het wettelijk kader dat geldt voor minderjarigen in de Nederlandse gezondheidszorg ('age-based framework') was een interessante en opvallende bevinding van het onderzoek (figuur).

Figuur
Antwoorden van ouders op de vraag:

Vanaf welke leeftijd zijn de volgende rechten voor een individu van toepassing in Nederland?

Per vraag zijn de percentages van de verschillende antwoorden weergegeven.

Nederland is een van de Europese landen waar medische besluitvorming zonder ouderlijke toestemming is toegestaan vanaf de leeftijd van 16 jaar.¹⁻⁴ Uit ons huidige onderzoek blijkt echter dat de meerderheid van de ouders denkt dat 18 jaar de wettelijke leeftijd is waarop minderjarigen zelfstandig beslissingen mogen nemen over geslachtsziekten, om een voorbeeld te noemen. Volgens de WGBO is vanaf de leeftijd van 12 jaar voor onderzoek en behandeling zowel toestemming van beide ouders als toestemming van de minderjarige vereist.¹ Vanaf deze leeftijd is voor uitzonderlijke situaties zelfs alleen de toestemming van de minderjarige voldoende.¹⁻⁴ Dit kan leiden tot complexe situaties, voornamelijk wanneer de mening van de minderjarige en zijn ouders niet overeenkomen. Ouders zouden daarom beter geïnformeerd moeten worden dat de rechten en wensen van de minderjarigen vanaf de leeftijd van 12 jaar, en zeker vanaf 16 jaar, veelal zwaarder tellen dan de wensen van de ouders.

Conclusie

Dit onderzoek geeft inzicht in het huidige kennisniveau van ouders als het gaat om patiëntenrechten van minderjarige kinderen. Het is aan de hulpverlener om juridische kennis bij ouders en hun kinderen te toetsen en, indien van toepassing, uit te leggen hoe medische besluitvorming voor minderjarigen in Nederland juridisch geregeld is. De kern van goed hulpverlenerschap, een van de plichten die volgens de WGBO op de hulpverlener rust, is namelijk het creëren van een klimaat van respectvolle, non-discriminerende en eerlijke communicatie. Hiervoor is het nodig dat hulpverleners op de hoogte zijn van de hiaten in de kennis van hun patiënten, zowel medisch-inhoudelijk als wat betreft hun rechten. Deze informatie is nuttig in het gesprek tussen hulpverleners, ouders en hun kinderen, omdat het hulpverleners de kans geeft om hier hun informatievoorziening op aan te passen. Interventies zoals publiekscampagnes zijn noodzakelijk om bij te dragen aan het vergroten van kennis over dit onderwerp. Door te zorgen voor volledige informatie beschermen we de autonomie van tieners in Nederland.

- De volledige versie van dit artikel staat als supplement online op nvtg.nl/D7546. Daar kunt u ook reageren op dit artikel.
- Spaarne Gasthuis, Haarlem en Hoofddorp, afd. Kindergeneeskunde: drs. C.D. Gallant, arts; prof.dr. J.P. de Winter, kinderarts; Spaarne Gasthuis Academie: drs. J. Sluiter-Post, klinisch epidemioloog. KU Leuven, Leuven Instituut voor Kind en Jeugd, Leuven, België: prof.dr. J. Toelen, kinderarts; dr. D. De Coninck, socioloog. Universiteit Leiden, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Leiden, afd. Publiekrecht: prof.mr.dr. A.C. Hendriks, jurist; Instituut voor Privaatrecht, Leiden: prof.mr.dr.drs. M.P. Sombroek-van Doorm, jurist. Universiteit Leiden, Instituut voor Pedagogische wetenschappen, Leiden: dr. S. van der Veek, psycholoog. Leids Universitair Medisch

Centrum, sectie Ethiek en Recht van de Gezondheidszorg, Leiden: prof.dr. M.C. de Vries, kinderarts en ethicus.

- Contact: J.P. de Winter (pdewinter@spaarnegasthuis.nl)
- Belangenconflict en financiële ondersteuning: ICMJE-formulieren met de belangenverklaring van de auteurs zijn online beschikbaar bij dit artikel.
- Aanvaard op 22 maart 2023
- Citeer als: Ned Tijdschr Geneeskd. 2023;167:D7546

Literatuur

1. Rechten minderjarigen. www.knmg.nl/advies-richtlijnen/dossiers/rechten-minderjarigen.htm, geraadpleegd op 31 maart 2023.
2. Stavleu DC, Peter de Winter J, Veenstra X, et al. Parental opinions on medical decision-making in adolescence: a case-based survey. J Dev Behav Pediatr. 2022;43:17-22. [doi:10.1097/DBP.0000000000000978](https://doi.org/10.1097/DBP.0000000000000978). [Medline](#)
3. Stultiëns L, Goffin T, Borry P, Dierickx K, Nys H. Minors and informed consent: a comparative approach. Eur J Health Law. 2007;14:21-46. [doi:10.1163/092902707X182788](https://doi.org/10.1163/092902707X182788). [Medline](#)
4. [Consenting to medical treatment without parental consent](#). Wenen: European Union Agency for Fundamental Rights; 2017.
5. Rechten van de patiënt. www.knmg.nl/advies-richtlijnen/dossiers/rechten-van-de-patient.htm, geraadpleegd op 31 maart 2023.